Ч. 167 (13.406). Львів, пятниця 30. червня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Четвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і домір. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-25.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

ВІД СЛІВ ДО ДІЛ!

Нова фаза у боротьбі за українське шкільництво.

Після переміни українського шкільництва на українських землях на польське чи утраквістичне (що на одно виходить!) в 1925 і слідуючих роках декрет Президента Річипосполитої з 29. вересня 1930 р. „устабіліаував" такий стан на час семи літ. Мета цього декрету ясна: призвичаїти до цього нового зміненого стану українське громадянство, а тим самим притупити вістря боротьби за своє рідне шкільництво. Одначе такий рахунок не оправдав себе.

Вже після першої семилітки українське громадянство своєю масовою участю в шкільному плебісциті за українською мовою навчання доказало наглядно, що ніколи не зречеться права за українське шкільництво. У порівнанні з 1925 роком число внесених в 1932 р. шк. деклярацій збільшилося майже втроє. Іспит українських батьків щодо національної і громадянської свідомости випав блискуче, а одночасно український загал ще раз безоглядно осудив „утраквізм" закону Ґрабського з 31. липня 1924. р. Бож яка була мета того закону? На це дав авторитетну відповідь самий-же творець того „утраквістичного закону", лідер і вшехпольський ідеольог проф. Станислав Ґрабський на політичних зборах у Львові 10. травня 1931 р.: *„Йде про те, щоби українська дитина могла вирішити, чи волить Міцкевича від Шевченка!"* — сказав Ґрабський. („Курєр Львовскі" з 12. травня 1931.). І це вповні вистарчає.

Чи дивуватися тому, що український нарід боронить проти накидування утраквізму, що твердо й непохитно стоїть за українською національною школою? Цеж природне право самозбереження, цеж ходить про життя нації! Ніхто дейже не може вимагати, щоби українська дитина вирікалася українського поета Тараса Шевченка і його ідей, хочаб для найбільшого чужого поета! Ніхто не ляже живцем у могилу для асиміляційних забаганок Ґрабського та його отвертих і маскованих однодумців! І тим то пояснюється така масова участь українських батьків у шкільному плебісциті, тому ніякі перепони й жертви не в силі здержати українських мас від боротьби за свою українську національну школу. А нашим національним противникам останній шк. плебісцит відобрав облудне твердження, що мовляв — українські батьки не вносили шк. деклярацій за українською мовою навчання, бо годяться на польські чи утраквістичні школи.

Очевидно таке ясне становище українських мас дуже не на руку рівноперстним польським діячам. Навіть консервативний краківський „Час" заявив, що українцям передчасно ликувати побідою перед остаточним вирішенням плебісциту органами шкільної влади. А інші польські часописи, особливож вшехпольські, закликають польські міродайні чинники перейти просто до денного порядку над українським шкільним плебісцитом.

Щож говорять дотеперішні факти? Десятки й сотки тисяч вношених шк. деклярацій за українською мовою навчання вивели з рівноваги польські шкільні чинники. Львівський шкільний куратор Ґадомський окремим обіжником заборонив повітовим шк. інспекторам давати посвідки на число внесених шк. деклярацій і дозволив видавати тільки посвідки „на вагу" чи на „жмуток паперу", а від осіб, які передавали шк. інспекторам шкільні деклярації, дотичний кураторський розпорядок жадав нотаріяльних уповновластей від усіх батьків. Міністерство освіти на інтервенцію Української Парляментарної Репрезентації скасувало вправді той кураторський розпорядок як протизаконний, одначе тільки що після 31. грудня 1932 р., отже вже по мливі речинця до вношення шк. деклярацій за українською мовою навчання.

Після того йшла „провірка" шк. деклярацій з укр. мовою навчання і натиск на укр. батьків відкликати ті деклярації. Українським батькам підсували деклярації за польськими школами та видурювали й погрозами вимушували підписи, а вчителі казали шк. дітям підписувати їхніх батьків на деклярациях за польською мовою навчання то-що.

А тепер надходять вже з кураторії львівської шкільної округи відмовні рішення покищо з формальних причин: мовляв на підставі висліду перепису населення з 1921 р. нема в даній громаді 25 прц. українців, або: від часу останнього вирішення мови навчання в даній школі не минуло ще 7 літ. Очевидно ті формальні причини нестійні і Правна Оборона при Гол. Управі „Рідної Школи" свого часу видала й оголосила в українській пресі повчення, як робити рекурси в таких випадках до міністерства освіти.

Та не так важне тут помилкове чи свідомо відмовне рішення в одному чи другому випадку, як радше важне як наглядний доказ теперішньої системи у відношенні до українського шкільництва. Після дотеперішньої поведінки і дотеперішних фактів нема вже мабуть найменших сумнівів, як шкільні кураторії вирішуватимуть і решту шкільних деклярацій за українською мовою навчання... Очевидно обовязком українських батьків у всіх випадках відмовного рішення своєчасно вносити рекурси до міністерства освіти, а опісля й жалоби до Найвищого Адміністраційного Трибуналу, щоби доконче вичерпати всі інстанції!

Так само ліквідації двох утраквістичних (давніше українських) держ. учительських семинарій у Львові і Перемишлі без їх переміни на гімназії нового типу та загадкові містерії з трьома категоріями перших кляс нового типу в українських ґімназіях з метою зачинити до них доплив дітвори зі вселюдних шкіл — не менше наглядно ілюструють відношення шкільних чинників до українського шкільництва. До протесту Головної Управи „Рідної Школи" і Батьківських Кружків проти такої дальшої безупинної ліквідації рештоκ українського шкільництва повинен прилучитися весь український загал з його Парляментарними Репрезентаціями на чолі.

Одначе на цьому не конець. **Попри конечну письменну деклярaтивну акцію і попри всякого роду протести мусимо одночасно розвинути творчу працю над реконструкцією українського шкільництва й українського виховання** бодай у формі, на яку дозволяє теперішний новий шкільний закон з 11. березня 1932. р. **Від слів мусимо перейти до діл!** (і. г.)

Траґедія середущого і молодого покоління.

III. Надпродукція інтеліґенції

1) ДОВОЄННІ ЧАСИ.

При кінці XIX-го і в XX. столітті зростає в Европі незвичайно швидко число середніх і високих шкіл, а ще більше скількість студіюючої молоді і разом з тим число інтеліґенції як суспільної верстви. Наслідком розвитку великого промислу й торговлі погіршується положення ремесла і взагалі дрібних торговельних і промислових підприємств. Дрібне міщанство посилає масово своїх дітей до шкіл у тій надії, що капітал, вложений на освіту дітей, йому добре опроцентується. Роздріблення селянської власности й надмір робучих рук на селі, широка розбудова народнього шкільництва і шкільний обовязок та зріст загальної освіти витворювали і серед селянства сильний гін посилання дітей до середніх і високих шкіл.

Ми вже згадали, що освіта є товаром, що зріст освіти збільшує скількість того товару, а це веде до пониження його ціни. Світовий ринок праці переповнюється вщерть, а вслід за тим погіршується матеріяльне положення освічених людей. На ринку помічається брак праці. Щоби зарадити безробіттю інтеліґенції держави збільшують кількість службовиків, а обнижують їм платні. Не сповнилися мрії ідеалістів про благородні наслідки середньої і вищої освіти. Давніше називали верству інтеліґенції аристократією духа, пізніше називають її інтеліґентним пролетаріятом. Проте перед війною і держави і громадянство дають собі ще сяк-так раду з надпродукцією інтеліґенції. Ця справа не є ще пекучою, не стоїть ще на порядку дня як одна з найбільш актуальних і дуже трудних до розвязання проблем. В Европі лише Росія і балканські держави не мають надпродукції інтеліґенції, а навпаки відчувають її недостаток

2) ЖІНОЧЕ ПИТАННЯ.

Тяжке господарське положення середньої верстви (ремісників, малих купців, середніх хліборобів і нижчих урядників) спонукує батьків посилати також дівчат до середніх і високих шкіл. У них заробіток голови родини не вистарчає на прожиток цілої рідні. Зростає кількість нежонатих і кількість родин, у яких жінки і доньки нарівні з мущинами заробляють фізичною чи умовою працею на удержання рідні. Подружа, в яких одиноким заняттям жінки є домашнє господарство, стають щораз рідшими. Жінки працюють у промислі й торговлі, кінчать середні й високі школи, стають державними і приватними службовиками, учителями, лікарями і т. п. Умова праця жінок здобуває собі право горожанства. Не пуста зарозумілість чи хвора амбіція, а господарські обставини заставляють жінок боротися за здобуття рівноправности в усіх ділянках умової праці. В цей спосіб господарські обставини видвигають у весь ріст т. зв. жіноче питання, і жінки по довшій чи коротшій боротьбі здобувають для себе рівноправність майже в усіх европейських державах. Само собою розуміється, що скорий зріст жіночої інтеліґенції збільшує також непомірно загальну кількість інтеліґентного пролетаріяту.

3) ПОВОЄННІ ЧАСИ.

У часі великої війни, коли тисячі інтеліґентів-мущин покинуло свої варстати праці і посади та пішло до війська, жіноча інтеліґенція заняла їх місця майже в усіх ділянках життя. Безпосередньо по закінченні війни вибухає в гострій формі боротьба за посади і варстати праці між мущинами, які по тяжких воєнних трудах вернули з війська, і жінками, які заняли їх варстати праці. У деяких державах виходять розпорядки, про обмеження праці жінок, про заборону, щоби чоловік і жінка займали державну посаду.

Перші роки по війні переходять під знаком загального оптимізму. Політики, економісти і фільософи передбачують новий скорий розквіт

усіх ділянок життя, а вокрема зріст багацтва в новоутворених і старих европейських державах. Держави, а в першу чергу нові держави, починають жити понад стан переважно за позичені від Америки гроші. Вони збільшують непомірно кількість середніх і високих шкіл, а разом з тим продукцію інтелігенції.

Для ілюстрації подамо статистику студентів високих шкіл у деяких европейських державах у 1929 р. На 100 тисяч населення припадає студентів вис. шкіл:

держава	теол.	фільос.	право	медиц.	техн.	торг.	разом
Бельгія	1,4	34,3	14,9	23,6	38,7	9,0	131,9
Болгарія	0,9	18,7	16,1	14,0	—	5,2	54,9
Чехія	2,3	32,3	44,6	33,7	76,5	5,7	195,01
Франція	0,6	29,6	42,5	39,0	40,8	3,6	156,1
Німеччина	8,4	47,5	34,8	27,1	34,8	9,8	152.4
Польща	3,3	45,2	36,0	19,0	20,9	11,6	136,0

З цієї статистики бачимо, що загальна кількість студентів високих шкіл є в европейських державах знову за виїмком балканських держав і Совітів непомірно висока.

Щоби велитенська кількість нової інтелігенції найшла варстат праці, розбудовують нові держави непомірно державний і самоуправний апарат. Для ілюстрації подам кілька прикладів: До війни державний угорський апарат з поліцією включно виносив на Прикарпатській Україні приблизно 3.500 осіб. Чеський державний апарат під теперішню хвилю на тій самій території виносить 21.000 осіб. На Волині в луцькому магістраті за російських часів працювало около 15 службовиків, в Польщі в цій самій установі є занятих 60 етатових і 30 надетатових службовиків. Нові держави творять безліч ріжних урядів, яких не було в довоєнних часах.

Ця розбудова державного апарату наражує державний скарб на великі витрати, але про це в черговій статті.

Володимир Целевич.

В роковини Версайлю

ДАНЦІГ (ПАТ). На основі рішення сенату в роковини підписання трактату у Версайлі в дні 28. ц. м. прапори на публичних будинках вивішено до половини машту.

ВІДЛОЖЕННЯ РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЖЕНЕВА (ПАТ). Президія розбройної конференції постановила поручити відложення нарад конференції до 16. жовтня ц. р.

Викидають лівих журналістів.

БЕРЛІН (ПАТ). Організація німецької преси в Берліні вичеркнула з листи членів багатьох визначних публіцистів і журналістів, які належать до лівого чи демократичного табору. В комунікаті організації сказано, що залишення тих журналістів в організації нім. преси булоб для неї зневагою.

Лист з Київа.

Від Редакції. Нам прислали листа одного українського інтелігента-галичанина з Київа до родини в Галичині. Лист незвичайно цінний своїм змістом, бо кидає дуже яркє світло на теперішні життєві відносини по містах на Україні. Пропускаючи зі зрозумілих причин прізвище автора листа, друкуємо його в цілости. При тім залишаємо непорушними стиль і термінольоґію цього листа.

Київ, 25. травня 1933.

„Дорогенький Стрийцю! Дивно, що до нині вже 3-ій місяць минає, а від Вас не маю звістки. Я вислав Вам листа, в якому дав відповідь і вуйкові Я., ще в лютому місяці, але до нині не знаю — одержали Ви його чи ні. Після цього листа я вислав Вам ще откритку, в якій запитував, чи одержали цього листа. Справа в тім, що це злополучний лист. У нас пошта працює наче з горячки і цього листа післала не в Галичину, а в золочівський район харківської области. Дякуючи якомусь чесному урядовцеві мені відіслали назад цього листа і тоді я знов, удруге, вислав його Вам.

Я зараз разом з жінкою і дітьми абсолютно голодаємо. Була картопля так ще було сяк-так, а зараз вже варимо лушпиння з картоплі й приготовляємо їжу, але без всякої омасти. Я працюю, тобто я не без служби, алеж ця служба як і всяка служба чи інша праця не дає нічого. Щоби прожити так середньо, треба одержувати в місяць хоч 1500 карбов., а я одержую всего 200 карбов. Державні товари (бо в нас приватної торговлі немає) коштують дуже дорого, а труд не оплачується навіть на 10—20 відс. Так живе майже все населення як я. До дому виїхати не пускають і тут жити не дають. Прийдеться погибати голодною смертю як і другі. Прошу Вас, зберіться всією родиною і вишліть мені хоч якунебудь посилку, хочби крупи, сало, бо я вже забув, як те сало на вигляд і на смак. Піддержіть мене, поки одержу документи, щоби виїхати до дому, якщо пустять. Тут частенько одержують посилки від рідні з закордону, то ці ще живуть. Я гадав, що як закінчу вищу освіту, то вже буду мати кусок хліба як високо-кваліфікований спеціяліст і комусь дам, а воно вийшло, що й учені і невчені помирають однаково з голоду.

У нас грабіжі сильні. В марті місяці грабіжники ламали двері й вдерлися нічю в 1-ій годині до моєї кватири. Я вийшов з рушницею до них. Завязалась у нас боротьба, так що поломали рушницю, алеж я справився з ними і одного спіймав та віддав у міліцію. На другий день пішов я в цю міліцію дати докази, як це було. Так того переступника випустили безнаказно, а моїх доказів навіть не записали (не хотіли). У нас той, хто грабить, той ще живе, а чесна людина пропадає.

Прошу Вас, спасайте як можете. Працював я на селі. Так там сільська влада так називаємо розкуркулила мене. Забрала в мене навіть рядна і жінчин платок з голови і другі речі. Прийшлось перейти у Київ. Скаржився, але мені моїх річей не вернули, а продали й пропили. У мене тепер одіяла (ковдри) немає, білля теж немає, бо купити я не всилі. Словом, голий, босий і голодний. Ось чого діждався за 15 років у советської влади!

Продають у нас по місту в магазинах хліб по 1 карб. за 400 грамів, тобто по 2.50 карб. за кільоґрам. Так народ вистроюється в очередь (чергу! — Ред.) на цілі квартали. Моя жінка встає в 3-ій годині ночі, йде і становиться в цю очередь, простоює цілий день і без хліба, буває, приходить до дому, бо не вистарчає хліба. А в очередь стають люди і з вечора. Буває, що дехто силою, а дехто наглостю пробивається і бере хліб по 10 разів. Тоді перепродує його вже за 6 карб. за 400 грамів. Звичайно вот ці проступники, картьожники, пяниці, вори — вони цілими шайками запружують вхід і не дають чесній людині купити 1 фунт хліба. Такий магазин з хлібом коло мене рядом, і сьогодня побили міліціонера та представника місцевої влади біля магазину. Розбили йому обличчя.

Словом, описати все, що твориться в нас неможливо. Воші так навіть в кльозеті належ[...] на людину. А в трамваї обовязково налізуть і [...] приходжу до дому та обтираю воші з пальта. Так само жінка приносить їх з очереді. І сипний (плямистий — Ред.) тиф у нас сильно душить людей. Пухлих і голодних маси валяються по місту. Двері не закриваються так ходять і просять за куском хліба особливо селяни. Вчора ввечері в нашому дворі помер опухлий з голоду. Через кілька хвилин уже був роздітий. Це був молодий селянин. Куди дівся труп — не відомо, бо вже на ранок його не було.

Вот картина життя в державі пролетарській, в державі працюючих робітників і селян! Якби це якесь стихійне свято, атож все в природі нормально.

Вітаємо всі домом Вас всіх жичливий Ваш братанич (слідує підпис)."

Безробітні в Польщі

По статистичним даним зареєстрованих безробітних в П. У. П. П. на терені цілої Польщі було 24. червня ц. р. 226.466, що означає зменшення числа безробітних в порівнанні з попереднім тижнем на 2.881 осіб.

Справа евангелицької церкви

БЕРЛІН (ПАТ). Найвища рада евангелицької церкви зложила в Трибуналі держави в Ляйпціґу скаргу проти зарядження пруського міністра освіти в справі іменування комісаря для евангелицької церкви в Прусії. Мін. Ґерінґ звернувся до пруського міністра освіти з листом, у якому апробує його зарядження. Ґерінґ заявляє, що пруський уряд, як сукцесор влади пруського короля, має виконувати владу над евангелицькою церквою. Вибори епископів мусять бути потверджені пруським урядом.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 30. ЧЕРВНЯ 1933.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА.

ЛИСТ ЗІ СХОДУ

НА ЛИСТИ З КРАЮ.

Haut Tonkin, Indo-Chine, *15-го травня.*

Щиро мушу признатися: дуже мені приємно, хоч часом незручно перевірювати, чи справді стала я така популярна в рідній краю. Передімною (хоч правда, збирана від року) лежить ціла колекція листів від знайомих і незнайомих, із запитами, докорами, проханнями, на колертах яких я зазначила то червоним то синім олівцем „негайно“, „пильно“, „неодмінно“, „приємно“, „обовязково“. Та хоч подокидувала й до тих написів щораз то більші вигуки, досі не мала нагоди відгукнутися на них.

Листів з пів сотні. А кожний просить „описів зі Сходу“, оповідань з життя дикунів, трошки екзотики, синього неба, вражінь. Отже, щоби на них гідно відповісти, треба би було хіба відписати книжкою, це й кожному зокрема, а в мене ледви можливість відписати на всі спільним листом.

Дехто мені заздрить і пише: „бачите, яка я багата!“... А я відповім: „ось вам доказ моєї вбогости, бож час це безумовно найбільше багацтво життя“. Та тільки люди Сходу можуть це зрозуміти, вміють використати та оцінити час, бо в нас усі турбуються, кудись поспішають, начеб назустріч до самої смерти.

Як бачите, навіть тут, я сама не збулася ще моєї непосидючости, бо все відбігаю кудись від наміченої теми: відповісти на листи.

В листах до мене одні просять приїхати неодмінно до них, як тільки вернуся, другі, зовсім незнайомі, просять заїхати в переїзді, а інші то цілком поселитися в них, бо мовляв, й цілого життя замало, щоби розповісти всі ті чудеса, що я їх бачила в подорожі навколо світа.

Мої милі друзі! По тих запросинах, намовах, а навіть приказах я взагалі сумніваюся, чи колись вернуся до краю, бо коли мене тут дикі звірі не роздеруть з голоду, то ви мене розшарпаете з цікавости.

Дехто ставить питання (я в листах дуже люблю конкретні питання, бо на них можна деколи відповісти): Чи люди тут послуговуються руками за другі ноги та лазять рачки як малпи, бо вони мовляв годуються кокосовими горіхами та мусять ставати суперниками малп: хто перший їх досягне на вершку пальми.

Інші питають, чи в нас тут чеколядові дерева також доються сметанкою, або чи правда, що останнє вирафінування китайців у муках це приліпити засудженого животом до сонцем нагрітого стовпа ґумового дерева? На такі й на ще інших десятки подібних питань можу тільки одно відповісти, що тепер розумію, чому українці не рипаються поза поріг своєї хати та чому на світі їх так трудно вустрівути, бо замісць коштів, трудів та втоми підчас дійсних подорожей, вони залюбки мандрують у незрівняні країни власної уяви. Признаюся, що я ще досі не відкрила подібні до ваших уявлені країни. А шкода, бо колиб я була знала, то була би нових богів не шукала.

Інші знову питають, чи не прислати мені цибулі зі сиром та сухарів, бо мовляв, може вже риж на палочках та слимаки мені переїлися. Забувають вони, що китайська кухня — це одна з найстарших на землі, що досі проіснувала та що бувають люди, яким не то смачне, до чого вони звикли, а те, що має небуденний смак. Отже спасибі, мої милі, незнайомі, за вашу дбайливість; упевняю вас, що я не голодую, а що столітні яйця це смаковинка, до якої, вашо[...] ніколи мені не вдасться вас переконати.

Небеса, скільки ще запитів!

Чи я вже зустрінула славного Ґандія, чи пізнала маляйські чари, чи не викрила я [...] факірів, чи приємно провела минулого літа [...] серед юнанських піратів. А ось останнє питання, яке рятує моє клопітне становище, бо на з[...] справді не можу відповісти ані „так“ ані „[...]“. Дослівно: Як вам подобається „східне кохання“?

Тепер залишаються ще прохання. Ось [...] ший лист з проханням, що чекає на відповідь вже яких 6 місяців та його адреса напевно змінена. Пише до мене якийсь незнайомий: „Мені згадував мій друг, що ви написали [...] мудру книжку „Чар на око“. Прошу пришліть мені її на посте-рестанте: Коломия, Незнайомий“. Підпис: „Ваш Адміратор“. Безсумнівно, що мій незнайомий адміратор хворіє на очі [...] сподівався від моєї книжки ліку (чару), бо [...] же він міг перекрутити „Чар Марока“ на „Чар на око? А може цей його друг подав йому таку інформацію телефоном? У нас усе можливе. [...] звідки такі адміратори беруть мою адресу?

Хоча я, на жаль, не окуліст, відповісти [...] бачба. Отже мій цінний адміраторе, дуже [...] прикро, що не маю чарів на око, а коли це [...] ки помилка, то „Чар Марока“ дістанете в [...] гарні. (Якщо це вам поможе!) Стіжок листів хотіла би я на всі окремо відписати. Вже [...] люся, чи не перейшла межі фейлєтону.

Хтось прохає привезти такого зовсім [...]

Нові процеси на Україні.

„Юнайтед Прес“ повідомляє: Сталін зарядив особисто увязнення та покарання директорів збіжевого тресту в Одесі. Керманичам цього тресту закидають, що вони подали в 1932 р. фальшиві відомости про наслідки жнив у їх районі та заховали таким чином від уряду більші кількости збіжа“. Це повідомлення є в згоді з іншими вістями з України про страшний терор, яким московський уряд хоче зломити всякий опір та забезпечити собі можливо більші кількости збіжа з нових жнив. (Укрбюро, Женева).

—o—

Повстання в Сінкіянґу.

Швайцарська преса повідомляє з англійських Індій про повстання у Східнім Туркестані: Повстання музулманських племен урало-алтайської раси спрямоване проти китайської влади і виявляється в крівавих розрухах; воно сягає вже до Кашгару і загрожує Яркенд. Китайські уряди не мають досить засобів поборювати повстання. Значіння його тим більше, що розрухи відбуваються здовж радянських країв, Казакстану, Каракіргізії та Туркменістану, де недавно збудовано залізницю Турксіб. Населення радянського та китайського Туркестану споріднене національно. Висловлюють і здогад, що повстання проти Китаю підтримує радянська влада. Є також відомости, що Японія має відшкодувати Радянщину за її втрати в Манджурії, полишивши їй вільну руку в китайськім Туркестані. „Н. Цірхер Цайтунг“ пише: „Японія має вирівняти Сталінові шлях до Індій, про який мріяв уже Петро Великий. Але й цілий плян виглядає на мрію. Реальна дійсність показує більш брутальні риси. Поки Сталін здогонить свій взірець, Петра Великого, може Радянщина втратити свій проблематичний, але дійсний вплив та свою власність на Далекому Сході.“ Московська захланність усе була більша, ніж її сили. (Укрбюро, Женева).

ПАМЯТАЙТЕ ПРО МОГИЛИ УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ!

Бюджет м. Львова.

Воєвідство зменшило бюджет м. Львова на пів міліона.

Воєвідство прислало до львівського маґістрату ухвалений міською радою на рік 1933/4 бюджет з тим, що скреслило з нього понад пів міліона золотих у видаткових рубриках. На вчорашнім засіданні бюджетової комісії міської ради ухвалено більшістю голосів приймити так справлений бюджет до відома і скреслити з нього згідно з рескриптом воєвідства 496.385 золотих. Таким чином вже й так слабо дотовані в бюджеті добродійні цілі й аґенди суспільної опіки будуть ще більше обмежені.

ленького слоника, що щастя приносить, але живого, інші малпочку, ще дехто боа-констріктора. Це такий вуж, що мовляв, в Індіях його на кожнім галузці можна побачити і як пише мені один: боа певно також відчуває крізу, бо вихуділі від своїх релігійних практик індуси тільки йому псують шлунок, а ми тут (пише незнайомий) його впустимо до „Скарбової Палати“. Свій до свого!

А мені саме пишуть з Індій, що роздратовані „зимною кровю“ англійців усі боа вимандрували в тепліші країни. І як тут вдоволити моїх земляків?

В оставньому листі просить мене одна мила жінка привезти їй папуґу. Я розпитувала одного вченого індуса та він мене запевнив, що найбільший вибір папуг власне в моїй вітчині Польщі, бо він уважав мене за польку. Той сам індус питав мене, чи це правда, що в Польщі така маса лисів і вивірок, що без остраху винищити їх расу, можна сміло у великій скількості експортувати їх на Схід.

Якби я хотіла вдоволити прохання моїх земляків, уявіть собі менажерію, в товаристві якої я верталась би до краю! А пограничне мито, а консулярні візи для стільки ріжних рас та народностей заморських мешканців!

Кваплюся, час на почту. Пишу олівцем під папоротевим деревом. Відпочиваю на пів дорові: коник пасеться поруч, а малпи кидають лушпиву з горіхів. Гарно та соняшно. Це мій останній день у вимріяній країні. Завтра їду в Юнав шукати піратів і ще дечого.

Як Москва розуміє пакт чотирьох.

Справжньо-московський великий політик большовизму, К. Радек, дає в „Ізвестіях“ з 10. ц. м. аналізу пакту чотирьох держав, де між іншим говорить: „Очевидно, що великобритійський імперіялізм, головний режисер пакту чотирьох, постарається зробити з цього пакту орган боротьби проти СРСР. Головна турбота твердолобих полягає в тому, щоби не допустити до такого загострення противенств між імперіялістичними державами, яке обтяжилоб організацію проти СРСР... Німецький імперіялізм пропонував капіталістичним державам Европи утворити святий союз проти СРСР та кольоніяльних народів за ціну уступок на кошт східних та південно-східних сусідів Німеччини. Пакт чотирьох дає таку відповідь на цю пропозицію: „Спочатку єдиний фронт проти СРСР, а щодо ціни погодимося пізніше“. Далі Радек загрожує західнім державам силами СРСР, „яких вони не доцінюють“. Але беззубі погрози большовиків тепер мало кому цікаві (Укрбюро, Женева).

Німецько-національна партія розвязана.

Димісія Ґуґенберґа?

БЕРЛІН (ПАТ). Міністр злучених господарських ресортів Ґуґенберґ вніс на руки президента держави димісію, яка буде мабуть принята. В тому випадку надіються розвязання нім. національної партії.

БЕРЛІН (ПАТ). У звязку зі зголошенням димісії мін. Ґуґенберґом зібралася нині головна управа нім.-національної партії, щоб застановитися над розвязанням партії. Принято ухвалу, аби управа партії сама перевела її розвязання. Вечором делеґацію партії приняв Гітлер для узгіднення умовин розвязання партії. У висліді тої авдієнції нац.-соціялістичне пресове бюро видало комунікат, який стверджує, що провідники нім.-національного фронту рішили самі негайно перевести його розвязання, у висліді приятельського порозуміння з канцлером Гітлером. Комунікат підчеркує, що поза нац.-соціялістичним рухом є ще тільки католицька партія центру. Оголошення приятельського порозуміння між б. партією нім.-національною і нац.-соціялістичною відбудеться в середу. Рішення Гінденбурґа в справі димісії Ґуґенберґа буде відоме також в середу.

БЕРЛІН, 28. 6. ПАТ. Бюро Конті повідомляє, що на постанову Ґуґенберґа зголосити димісію вплинула крім справи розвязання Кампффронту та німецько-національного фронту передовсім справа відомого льондонського меморіялу та ріжниці думок, які в звязку з тим виринули з провідниками нац.-соціялістів у ділянці господарської політики.

Спроба відновлення Австро-Угорщини.

„Журналь де Женев“ з 24. ц. м. повідомляє, що Мусоліні запропонував державам, які підписали пакт чотирьох, згодитися на унію Австрії з Угорщиною. Часопис висловлює погляд, що проект Мусолінія нереальний з формальних та річевих причин. Статути пакту не дають йому права переводити рішення міжнародніх справ такого роду. Справу австро-угорської унії моглиб піднести лише дотичні держави у рямках Союзу Народів. Як Німеччина, так і Франція з ріжних причин висловилися би проти відновлення австро-угорської унії, якаб моглаб відновити і панування Габсбурґів. Угорщина має причини побоюватися, що по можливім прилученні Австрії до Німеччини вона опинилась би знову в залежности від німецької держави. Проект Мусолінія у всякім разі цікавий як доказ того, що сучасні відносини на сході Европи потрібують рішучих змін. А найти рішення можуть лише ті, що його шукають. (Укрбюро, Женева).

—o—

Поклін Поляглим.

ЯВОРІВ.

Культ пошани для Поляглих зростає в Яворівщині з кожним роком. Це можна було наглядно бачити дня 5. червня ц. р. коли Яворівщина святкувала день Поляглих Героїв. Того дня вже від ранку стали напливати до міста зі сіл і передмість маси народу, пішки й на возах, з численними вінками. Всі прямували до міської церкви св. Юра, де численно зібране духовенство під проводом о. декана відправляло соборну Службу Божу. Около год. 11. передпол. зачали присутні уставлятися до походу. В поході йшли передом процесії з усіх чотирьох яворівських церков, відтак делеґації міських і сільських товариств несли вінки в кількости 81, за ними йшло 15 священиків, а далі тисячні маси народу у зразково впорядкованих відділах—чвірками, передом жіноцтво, за ним діти, а на кінці мущини. В поході співав скріплений мужеський хор з Яворова та приґравала дута орхестра місцевого „Сокола“. Похід пішов на цвинтар, де є могили Поляглих. Тут духовенство відправило панахиду, о. Зрада з Нового Яжева сказав проповідь, надзвичайно гарно пригоровлену до місця й обставин, а міський хор відспівав низку стрілецьких пісень. Всі однозгідно признають, що це свято було найкращим релігійно-національним святом з усіх, що колинебудь дотепер відбулися в Яворівщині, бо крім того, що похід відбувся у зразковому порядку, треба підкреслити й те, що взяло в ньому участь понад десять тисяч народу й несено 81 вінків. Це успіх, що перевищає всі дотеперішні. Тут треба зазначити, що яворівське старосто заборонило парохам (письмо з 31. V. 1933. ч. Б. П. 25/16/33) на Зелені Свята уладжувати релігійні панахиди „поза обрембем свей парафі“, а поліція при виїзді людей зі сіл та при вїзді до міста відбирала людям вінки й нищила їх. Так знищила поліція з постерунку в Наконечнім вінок селян з Вільки Роснівської, таж сама поліція знищила вінок п. Гринкової з Черниляви. Ті вінки були зроблені зі зелені та ні своїм виглядом ні в написах не мали нічого протидержавного. Окремо відбирано тернові вінки, а в часі процесійного походу відобрала поліція один вінок, що був подібний до форми тризуба.

Н.

—o—

Свято на Маківці.

Пригадуємо, що в неділю 2. липня ц. р. з нагоди 18-их роковин боїв на горі Маківці відправить Впр. о. мітрат Базюк читану Службу Божу у церкві в Тухлі, опісля буде святочне відкриття металевої таблиці зі списом Поляглих на горі Маківці УСС. В церкві співатиме хор „Сурма“ зі Львова. В год. 11. відправить дооколичне духовенство співану Службу Божу на стрілецькім цвинтарику на Маківці при участи сполучених хорів з Гірного, Конюхова і Сколього та сокільських орхестр зі Стрия і Синевідська Вижного.

На це свято орґанізує Т-во Сокіл-Батько прогульку до Тухлі і на Маківку. Учасники виїздять зі Львова в суботу 1. липня в год. 18.15, а вертають у неділю в год. 22.43. Залізничий білет в обі сторони без огляду на скількість учасників з 33 проц. знижкою коштує 13.80 зол. При зголошенні 50-ти осіб користатимемо з 50 проц. знижки, а тоді білет до Тухлі і з поворотом коштуватиме 9 зол. Охочі до цієї прогульки мають найпізніше до 30. червня зложити 9 зол. у ліквідатурі Земельного Банку Гіпотечного у Львові на біж. рахунок Сокола-Батька. Нічліги будуть приготовані тільки для тих учасників, які зголосяться до пятниці 30. червня або в Т-ві Охорони Военних Могил у Львові вул. Словацького 14, або в філії цього Т-ва у Сколім у голови о. декана М. Мосори.

Традиція боїв на горі Маківці, святочне відкриття пропамятної таблиці, уфундованої Товариством Охорони Военних Могил у Львові, нагода при розмірно невисоких коштах відвідати скільські гори з їх симпатичним і патріотичним громадянством, повинні зібрати поважне число учасників не тільки з околиць Львова і Стрия, але й цілого краю.

Т-во Охорони Военних Могил у Львові.

—o—

„Я ЗРАДНИК“.

БЕРЛІН (ПАТ). Арештованого видавця часопису „Дойчше Цукунфт“ Рікера в Гайде разом із сином пробоєвики виставили на позорище. Арештованих вели містом на возі з таблицею, на якій був напис: „Я зрадник краю“. Батькові дописали: „Моя родина також“.

✝

МИХАЙЛО ДОБРОТВІР,

ем. управитель школи в Чагарах Збаражських, член „Взаїмної помочі Українського Вчительства", помер по довгій і важкій недузі, принявши Найсв. Тайни, в 61. році життя.

Похорони відбудуться в четвер, 29. червня ц. р. в год. 1. попол. з каплиці Анатомії при вул. Пекарській ч. 52 на Янівський цвинтар, на які запрошують Свояків і Товаришів

Жінка, діти і внуки.

Ювилей громадянина.

Двацятьпятиліття громадсько-військової праці голови відділу УЦК у Львові полк. о. Кузьминського.

Олександер Кузьминський уродився 30. VIII. 1889 в Тульчині на Поділлі. По скінченні духовної школи вступає до военної одеської школи, яку кінчить 15. VI. 1908 р. На початку 1917 року кінчить Миколаївську Військову Академію Генерального Штабу у Петрограді. Брав участь у світовій війні спочатку як начальник звязку, полковий адютант, командир сотні, баталіону, старший адютант штабу 19. дивізії і начальник штабу 64 п. дивізії. По вибуху революції брав активну участь в українській частині 64. п. дивізії.

За бовві вчинки у часі світової війни нагороджений ордерами — Станиславом 3 ст. з мечами і лентами, Анни 4 ст. з написомм „За хоробрість", Анни 3 ст. з мечами і лентами, Станислава 2 ст. з мечами, Анни 2 ст. з мечами (два останні з ношенням на шиї), за особливі боеві вчинки ордером св. Володимира 4 ст. з мечами і лентами, золотою зброєю (шаблею) з написом „За хоробрість" і рангою підполковника.

В Українській Армії: украінізував 64. піхотну дивізію, був штаб-старшиною 2-го Подільського Корпусу, штаб-старшиною Сердюцької дивізії, помішником оперативного відділу Генерального Штабу, помічником оперативного відділу Штабу Дієвої Армії. По злуці Галицької і Наддніпрянської армій був призначений помічником нач. опер. від. Штабу Головного Отамана, нач. управи Ген. Штабу УНР.

У 1921 році був призначений спочатку нач. штабу повстанчого у ген. Ю. Тютюнника, уступивши пізніше це місце пок. полк. Отмарштайнові. Працював там до кінця як довірений уряду УНР.

На еміграції укінчив львівську політехніку — відділ мірничої інжинерії.

Українська еміграція м. Львова й околиць в дні 27. VI. вшанувала ювилята скромним підвечірком.

О. Д.

Спростування.

До Редакції „Діла" у Львові.

Прошу на основі § 19. пресового закону з 1862 р. помістити в найближчому числі Вашого часопису, на тім самім місці і тими самими черенками, що нижче названа стаття, слідуюче спростування відносно неправдивих вістей поданих про мене і моїх синів в статті п. з. „Наступ православія на Лемківщину", поміщеній у ч. 143 „Діла" з дня 5. VI. 1933 р.

„Неправдою є, що православіе намагаються поширити в Лупкові і околиці сини гр.-кат. пароха в Лупкові о. Теодора Грабца, —

натомісць правдою є, що три мої сини перебувають від ряду літ у Чехословаччині, четвертий у Турянську, а останній Богдан, котрий помер в квітні ц. р. жив у Мальнові коло Перемишля.

Не могли отже сини мої поширювати в Лупкові і околиці православія, тимбільше, що я як греко-католицький парох у селах Лупкові і Зубенську ніколиб до цього не допустив.

Від кільказесяти літ стою на сторожі нашої греко-католицької Церкви і в повірених мені селах православних нема".

о. Теодор Грабец.

Лупків, дня 25. VI. 1933 р.

Поміж тандитою і мистецтвом.

(Д-р Контни і його „Хлам на варстаті". — Косівщина — килимкарським „басейном". — Новітні гельоти. — Загрожений промисл і небезпека нового безробіття.)

I.

Недавно появилася на сторінках „Діла" стаття М. Творидла про гуцульське килимарство*). У ній найшли ми доволі повну аналізу жалюгідних відносин у цій промисловій ділянці, що така важна для життя-буття нашої вбідної Верховини. Разом із тим автор силкується дати розвязку трудної ситуації і накликує громадянство протиставитись лихові, яке розсілось у Косівщині.

З приводу того хотілиб ми звернути увагу на пресову кампанію, що її на 2 місяці раньше підняв у польській пресі ініціятор відомої вистави гуцульських килимів у Львові 1930 р. д-р Контни. Його цикль статтей у краківському „Часі" (чч. 88, 89, 990 і 91) залишився без відгуку у нашій пресі.

Д-р Контни, фанатичний дослідник одної галузі народнього мистецтва, а саме килимарства, висвітлив у своїх студіях цілу низку питань, що вяжуться з вульгаризацією гуцульського килимарського мистецтва, з рухливістю спекулятивних елементів, що наживаються коштом справжнього творця-ткача і консумента.

Мушу підкреслити цю справжню любов, яка бє своїм теплом із міркувань автора. Д-р Контни, той, що перемандрував Грецію і весь Балкан, інтересуючись — як сам пише — килимами, вовною, гафтами, барвами і орнаментом, що часто-густо забував на сон і посеред романтичних пригод силкувався вимантити різні тайни нар. мистецтва (як ось барвлення вовни македонцями), взяв на себе справді цінне завдання: звернути увагу міродайних чинників на *несамовитість того, що твориться на Гуцульщині і в килимарському промислі*. Велич пієтизму, яким він обдаровує справу і ткача з добре йому відомого гуцульського племени (він володіє вповні українською мовою) — з одного боку і знання матерії, про яку він пише — з другого — це прикмети, що збільшують вартість його статтей.

Не вражує нас те, що автор розглядає гуцульські килими, як регіональну відміну польського килиму (хоч дивує це всякого, хто читає назагал обективні його міркування). Не відкидає нас і історично-польська підбудова теми, хоч суттєвим змістом „Хламу на варстаті" є гуцульський килим, а все інше це театральні (що так скажемо) реквізити. Рахуємось із тим, що автор -поляк і що стаття призначена для польських читачів і польської публики.

II.

Д- Контни обраховує максимально в Польщі біля 6.700 килимарських варстатів, з того (покликуючись на підсумки інших) призначує на поодинокі райони ось-яку кількість: на косівський 3—4 тис. варстатів**), на глинянський $1\frac{1}{2}$—2 тис. варст., на закопанський 200—250 варст., на краківський 250—350 варстатів. Крім того невеличку кількість варстатів має Варшава, Львів, Луцьк, Краків, Ченстохова, Красне.

Як бачимо з того — килимарський промисл є властиво промислом зах.-українських земель, бо тут находиться — беручи кругло — 80 прц., а то й більше килимарських варстатів. Центром килимарства в Польщі є Косівщина, яка продукує річно за 12 міл. зол. тоді, коли д-р Контни означує вартість цілої килимарської продукції в Польщі квотою 20 міл. золотих. Коли додамо вартість глинянської продукції, то мабуть і щодо вартости означених нами вище 80 прц. для українських килимів не буде переборщенням.

І можна би радіти, що на наших землях розвинулась поважна галузь домашнього промислу, а з тим появилося обильне джерело заробітків, якби не дві болячки:

1) *нищення доброї слави килимів* через масову продукцію безвартісної тандити і

2) *немилосердне використовування ткачів* через посередників-підприємців.

Величезний попит на гуцульські килими зродив жажду наживи. Множаться посередники-підприємці і посередники-продавці (одні і другі звичайно жиди), множаться імітовані килими, що по кількох уже літах розлазяться на кусні. Д-р Контни широко оповідає, в який спосіб родяться такі килими. „Сирівець таких килимів — пише він між іншим — це переважно найгірша тандита, вовна зі шмат і сурогати, склеєні разом домішкою оліїв і клею, крашені найгіршими аніліновими барвниками". Як основу, що її разом із вовною достарчає гуцульському ткачеві підприємець уживають здебільша бавовняну нитку. Гуцул дістає окрему премію за заощаджену вовну з максимального приділу на 1 кв. метер.

Такими килимами обманюють посередники краєвих і закордонних консументів (10—20 прц. має збут за кордоном), руйнуючи до краю справжній килимарський промисл, загрожуючи взагалі майбутности килимарства. Силою посередників є їхні фінанси, які з одної сторони позволяють їм зєднувати гуцульських нуждарів завдатками на роботу, з другої позволяють уділяти консументам кредит до 30 місяців. Спритні викрути від податкових тягарів, розмірно високі ціни тандитних килимів (бож вони підмазуються під мистецтво гуцулів) і нелюдське використовування ткачів складається на кольосальні заробітки посередників.

Про необхідність визволення українських килимарів зпід „опіки" посередників писав недавно на сторінках „Діла" мец. М. Корчинський, назвавши тих килимарів слушно гельотами нашого часу*). Він пропонував ткачам, аби вони зорганізувалися у кооперативу, а якщоб цей ідеальний вихід із ситуації був трудний — радив закласти окрему організацію, яка би продукцію килимів і їх збут взяла у свої руки, зглядно поручав розбудову солідних килимарських установ Косова.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Конкурувати зі сотнями добре зорганізованих „підприємців" і комівояжерів-агентів (дир. „Гуц. Мистецтва" п. Куриленко начислює в „Часі" перших 500, других 400), до того фінансово сильних, — це діло нелегке, але і не безнадійне. Тисячкратні заробітки тих посередників дають можливість затруднення капіталові, який не гнатиме за хижацькими зисками, — як пише п. Корчинський — а вдоволиться гідним, хоч і дуже добрим зиском.

Дохідна галузь нашого домашнього промислу найшлась у чужих руках, що його ведуть до руїни. Втримання і розбудова Черча вказує на те, що наш капітал (а чейже він усе таки є) не втікає перед надійними підприємствами. Чи не слід було би застановитись над ратунком нашого килимарства?

III.

Автор згаданої статті „Хлам на варстаті", вказуючи на відносини в Косівщині як на трясовиння, що більше і скоріше ніж Полісся вимагає меліорації, апелює до урядових чинників, аби занялися цією справою. Він бє у великі дзвін ратунку і радить мобілізувати все для ліквідації темних елементів у Косівщині.

Цікаве, що перший відгук на сторінках того ж „Часу" був негативний. Тадей Островський виступив з відповідю, в якій доказує, що все в порядку. „Ми повинні тішитись — пише він дослівно — що так звана через д-ра Контного „тандита" находить масовий збут у Польщі і навіть за кордоном"... Найгірший, мовляв, килим польського походження є ліпший для польського господарства, ніж найгарніший імпортований диван зі сорту „оленів над ліжком" і т. і. („Час" з 30. квітня ц. р.). Все інше — як бачимо — опонента не обходить...

Дотеперішні досвіди вказують на те, що і влада мабуть не дивиться на цю справу інакше як п. Островський. Д-р Контни пробує переконати владу про недоцільність її невтральности і має надію, що його заходи матимуть успіх...

Відгукнувся теж на сторінках „Часу" п. М. Куриленко, дир. „Гуц. Мистецтва" у Косові, вітаючи з признанням акцію д-ра Контного …

---

*) „Гуц. килимарство у сьогоднішній кризі", „Діло", ч. 153.

**) М. Творидло у згаданій статті подає скількість варстатів „до 6.000".

*) Гл. „Діло" з 10. травня ц. р.

Президент данціґського сенату приїде до Варшави.

ДАНЦІҐ, 28. 6. ПАТ. У звязку з переняттям влади новим сенатом у Данціґу новий президент сенату д-р Равшнінґ і віцепрезидент сенату Ґрайзер висловили бажання відвідати Варшаву. В порозумінні між польським урядом і сенатом Данціґу дату гостини устійнили на 31. липня ц. р. Буде це офіціяльна візита. Підчас візити почали би переговори в справі ріжних актуальних питань.

—o—

сучасній системі масової продукції килиму, що базується головно на калькуляції товару, без ніякої мистецької вартости, і на загально відомій тандиті сирівців (сурогат вовни зі шмат), Косівщина найшлась у переддень величезного заломання, а чим, на жаль, вяжеться нове безробіття".

Не треба доказувати, що *нужда і безробіття є найбільшими ворогами національної відпорности* і те ми теж мусимо мати на увазі.

В. Несторович.

Повінь на Закарпатті.

З Ужгороду прийшли вістки, що нова повінь навістила велику частину Закарпаття. Багато гірських потоків перемінилося в рвучкі ріки, а всі майже допливи Тиси виступили з берегів. Містечко Раковець відрізане від світа, доми під водою, у хвилях згинуло багато худоби та безрог. Мости зірвані, ліси в тих околицях понищені. Під напором води завалилися стовпи залізно-бетонового моста на ріці Унг біля Великого Раківця: З моста, що коштував 3 міліони ч. к. не остало ні сліду. З Братислави вислали поїзд рятункових відділів для помочі жертвам повені.

Австрійські міністри в Льондоні.

ЛЬОНДОН, 28. 6. ПАТ. Приїхали тут австрійські міністри: фінансів Буреш і внутрішніх справ Шуми. В інтерю з представником Райтерової агенції сказали, що метою їх подорожі є посилення торговельних взаємин із Англією. На думку австрійських міністрів вигляди австрійської позички дуже добрі.

— Загадочний труп. В міському парку при вул. Залізничій в Рудках біля Самбора найшли трупа жінки, а біля неї карточку з написом в українській мові „Відбираю собі життя". Слідство ствердило, що смерть наступила наслідком револьверового вистрілу в серце. Поліція веде слідство. Здогадуються, що то було вбивство, доконане на любовному тлі. Назвище жінки покищо невідоме.

— Поручник перед судом. У Лешні в трамваю прийшло до авантюри між поручником резерви Едм. Жуковським і кондуктором Прусінським, тому що поручник всів переднім помостом. Кондуктор вибив Жуковського по лиці, мовляв за це, що він сказав: „Іх габ ойх „польніше Швайне". Тепер відбувається в тій справі розправа в варшавському суді. Обвинувачений Жуковський борониться, що таких слів не говорив і що він добрий поляк.

НОВИНКИ

— **Першорядна кравецька робітня А. Дуфанця** Львів, Пасаж Міколяша, Тел. 87-41. Матеріяли на складі, ціни знижені. 2456 8—10

— **Нагробник Денисові Січинському** на станиславівському цвинтарі мусить стати весною 1934 року, в 25-і роковини смерти заслуженого композитора. Видія Спів. Т-ва „Станиславівський Боян" просить складати жертви в Укр. Кооп. Банку в Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23, на щадниче конто ч. 1470. 2531 3—3

— **Українське Лікарське Т-во** у Львові зложило 20 зол. на будову нагробника Ів. Франка замість вінця на могилу в день відкриття нагробника.

— **Відзначення молодих українських мистців.** У Краківській Академії Мистців дістали цього року відзначення: на виділі різьби п. **Нестор Кисілевський**, а на виділі рисунку і малярства пп. Продан та Іванців.

— **4. скарбовий уряд** буде урядувати від 30. червня ц. р. із ліквідатурою та касою в льокалі при вул. Пілсудського ч. 11/II. п. у Львові.

— **Наслідки поганого літа** сильно відчули текстильні фабриканти в Лодзі. З огляду на непевну погоду люди не купували в останніх місяцях весняних та літніх одягів і великий запас товарів залишився по крамницях, які тепер вертають його фабрикантам. Ціни теж сильно впали.

— **Матеріяли до історії унії в Холмщині.** До Варшави прийшов з Ленінграду транспорт архівів, ревіндикованих з СРСР польською делегацією на основі XI. статті риського договору. Між тими архівами найцінніші акти, що відносяться до унії в б. уніятській дієцезії холмській. Всі ті матеріяли перевезено до виділу держ. архівів (вул. Довга 13).

— **Запорожець за Дунаєм у Кракові.** Дня 11. червня ц. р. краківський український аматорський гурток виставив у салі Кузьновича „Запорожця за Дунаєм". Вистава була зразкова. Всі співаки солісти (пп. Стецури, Граб, Трешневська, Миринович, Шевчук), а також хори й балет чарували, на жаль, не дуже численно зібраних видців. Хто не був, нехай жалує, бо такий ансамбль не скоро побачить і почує. Музичний провід був у руках д-ра Менцінського, якому й належиться велика дяка за працю й уміння. Тільки трохи збільшити хор і орхестру, а можна б й „Запорожця" з тою обсадою, яка співала й грала 11. червня, пустити на оперову сцену.

— **Збіжева ржа.** В Ярославщині заповідається гарний врожай, лише подекуди показується ржа на селянських збіжах. Від приморозків і студіні в травні потерпіла бараболя. Збір сіна та конюшини був добрий. Коли не впаде град та не виллє Сян вигляди для хліборобів добрі.

— **Вибух килички у Бориславі.** Власник копальні „Кляйнер" у Бориславі Тайхер не міг довертітися килички, тому виповів робітникам на 14 днів. Коли кінчився останній день виповідження, нараз у копальні вибухла киличка з такою силою, що її обпаковують на сто каготнія місячно

— **Українсько-польський „дом людови" в Чортківщині.** Перед роком повстав у Ридодубах, чортківського повіту, комітет будови „дому людового польсько-руского". В комітеті є 6 українців і 6 поляків. Ґрунт під дім дала громадська рада. В найближчім часі розпічнеться будова цьогож дому так, що „польсько-рускі дом людови" буде викінчений ще цього року. Слід замітити, що читальня „Просвіти" в Ридодубах має вже здавна власний дім із салею на сходини й амат. вистави.

— **Хуртовина й тучі.** Над Товмаччиною перейшла велика хуртовина з тучею. В Ляцькім Шл. вихор зірвав кілька дахів і завалив два будинки, що будувалися. В Торговиці, Тарновиці Пільній та Гостові вихор перевернув кільканадцять хат і стоділ, телеграфічні стовпи і придорожні дерева і т. п. — Підчас хуртовини грім ударив у хату Максимчука в Джурові (Снятинщина). Хата згоріла. — Вода в Бистриці Надвірнянській піднеслася на два метри понад нормальний рівень у селі Волощинець. Небезпеки повені нема.

— **Летунський майдан у Станиславові.** Комісія варшавського міністерства разом із представниками місцевої влади оглядали ріжні місця у Станиславові, щоби підобрати відповідну площу на летунський майдан. Цей майдан лежатиме на лінії головних европейських майданів і влекшуватиме перелети.

— **Кара смерти за вбивство судді.** У Кротошині якийсь Валенти Раменга не міг вибачити тамошньому судді, що той засудив його на якусь кару. З помсти підстрілив суддю Арендта. Суддя помер від ран. Наглий суд засудив Раменгу на кару смерти.

— **Рік вязниці для гімн. вчителя за хабарництво.** Поліція в Бережанах впала на сліди доброзорганізованої шайки, яка займалася посе... ництвом у купуванні добрих нот у гімн. ... Г. Завірського. Найменша такса була 2... та добру ноту на півр... свідоцтві, ...х уста... річнім свідоцтві. Після довгого слідчення, ... ного заст. президента окружно... банки ... жанах Е. Урановичем, прокур... слових під... акт обвинувачення на 60 сто, коли скаже... друку. Закидали вчителеві безпосередньо ... ництво в 39 випадках. Д... польської держа... 78 свідків, крім цього п... грудня 1931. ви... тати зізнання 41 свідків. Отже в Польщі, Завірського на 1 рік вя... чення у державно... ну кари на підставі ... фондів, що ... а другу половину ... Мої обчислення ... нив обвинувачен... навіть у польській пресі Розправі присл... в Польщі кожна восьма Кураторії, візи ... або посередньо на удер...

— **Бійка н...** ... померла ... авного апарату і звязаних з ... Письма" Муцій та установ потягає за со... несли диті... швидкий ріст висоти держав... при співі ... ще швидший зріст податкових ти ... урядовцям творять найважнішу ... пейських буджетів. Наприклад, ... прелімінар Польщі на 1933/34 р.

ляв і не допустили до сектантського похорону. При цьому прийшло до кровавої бійки. Дитину похоронили по греко-католицькому похоронному обряді, бо мати охрестила дитину без відома чоловіка. Поліція веде слідство. в справі бійки на цвинтарі.

— **Викрили літературу ОУН?** Польські часописи повідомляють, що львівська поліція впала на слід магазину нелегальної літератури О. У.Н. При ревізії заквестіонували сотки примірників бюлетену ОУН, „Юнака", „Сурми", „Розбудови Нації", детючки в справі „Свента Гуцульщизни". В звязку з цим перевели багато арештувань.

— **Труп на вежі.** Від якогось часу працював у виховнім заведенні „Сакр Кер" при пл. св. ... ра у Львові 44-літн. Руд. Ковалюк емі... СРСР. У середу рано пішов на вежу, ... регулювати годинник. При роботі ... слідком удару серця.

— **Ріжні вістки.** У Ліверпулі по... Віліям Тернер, колишній капіта... отих. У що пішла на дно від німецько... мерітури й світової війни. — Відомий кі... ярд 230 міл. ляс Фербенкс вернувшися ... оц. цілого буку після подорожі дов... джетах самоупра ления легенів. — На г... аного виходить, ще пожежа наробила ш... ату є головною при... У кількох містах ... дноців держав і дефіци... що хотіли вив... удне колесо. Податкові ... ського уряду, ... розвиток хліборобства, ре... — Із профу, а держава боячися великої ... аістів ...тної інтелігенції, не має відваги письм... до редукції надмірного державно... чай... у. Щоби зарадити дефіцитовій госпо... ... уряди переводять обнизки урядничих ... ень. Це спричинює дальшу павперизацію ... інтелігенції.

БЕЗРОБІТТЯ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ РОСТЕ З КОЖНИМ ДНЕМ.

Таке господарське положення світу примусило уряди ріжних держав припинити розбудову державного апарату. Щасливими є ті інтелігенти, які дірвалися до державної посади, але від кількох літ европейські держави не приймають молодої генерації на державні посади. Новопродукована інтелігенція не находить приміщення і в громадських установах та приватних підприємствах, бо і вони наслідком господарської кризи не розбудовують, а звужують свій круг ділання.

Нема в світі статистики безробіття інтелігенції. Всетаки деякі часописні вістки кидають промінь світла на ту справу. В 1931 р. було в Німеччині 140 тисяч студентів з покінченими високими школами. Впродовж 5 останніх літ 50 тисяч осіб з того числа дістало якесь заняття, а 90 тисяч залишилося зовсім безробітними. У Польщі по урядовій статистиці безробіття є двацять кілька тисяч безробітних умових робітників, себто інтелігентів. Ця статистика не віддзеркалює зовсім дійсного стану справи, бо до урядового реєстру безробітних втягається лише тих, які мали працю і її втратили.

СПОРТ.

БІЛИЙ ОРЕЛ — УКРАЇНА.

Відплатні змагання за мистецтво А-кляси між цими дружинами відбудуться в неділю 2. липня в год. 4. пополудні на грищі Погоні. Дотепер грали обі дружини за мистецтво зі собою тричі; Україна виграла одні змагання, а два були невирішені. Ціни білетів низькі.

30-ЛІТТЯ ЛЬВІВСЬКИХ ЧОРНИХ.

Львівський спорт. клюб „Чорні" святкує в цих днях 30-ліття свого існування. Серед ріжних спорт. імпрез, які відбудуться з цього приводу, згадаємо про турнір чотирьох дружин, які візьмуть участь у ювилею „Чорних" і розіграють між собою в суботу 1. і в неділю 2. липня ц. р. змагання в копаному мячі. Це такі дружини: мистець Данціґа Геданія, Л. К. С., Погонь і Чорні.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА МОВА, науково-популярний місячник. Ч. 7.

ДАЖБОГ, ч. 6. Львів, червень.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ПОЛІТЕХНІКУ, орган Товариства прихильників Української Господарської Академії. Подєбради. Ч. 1—2. червень 1933. Зміст: О. І. Бочковський: За Українську Політехніку. О. К.: Все вперед. В. С.: Край за власну господарсько-технічну високу школу. Н. Д.: Український студентський конгрес. Українські інжинірські організації в справі У. Г. А. та У. Т. Г. І. Діяльність Т-ва Прихильників УГА. Список членів Т.П. У.Г.А. З діяльности комітетів підтримки УГА. Перший черговий Зїзд членів ТПУГА. Плян діяльности ТПУГА на 1933-4 рік. До всіх членів Т-ва Прихильників УГА. Оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 29. червня год. 3.30 „Бездомний лікар" (всі місця по 1 зол.).

Четвер, 29. червня год. 7.30 веч. „Дівочі обіти" (всі місця по 1 зол., льосування в бюрі „Або").

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 29. червня год. 7.30 веч. „Остання ніч Фреда Крака" (всі місця по 1 зол., льосування в Бюрі „Або".

Пятниця, 30. червня год. 7.30 веч. „Вбю 0".

Кіна.

АДРІЯ: „Білі ночі".
АПОЛЬО: „Тайна замку Порльок", „Легіон вулиці".
АТЛЯНТИК: „Пожадана".
КАСІНО: „Королева скорости".
КОЛІСЕЙ: „Вічна вулиця", ревія: „За рік, за день, за хвилину".
КОПЕРНИК: „Манджурія горить", „Симфонія 6-х міліонів".
МАРУСЕНЬКА: „Манджурія горить", „Симфонія 6-х міліонів".
МІРАЖ: „Циганські романси".
МУЗА: „Жінка без будучини".
ПАЛЯС: „Жінка в смокінгу".
ПАН: „Натхнення" (Гр. Гарбо) і комедія.
ПАСАЖ: „Буфальо Біл" (Віліям Десмонд).
СТИЛЕВЕ: „Герої дикого заходу", ревія „Свищимо на крізу".
ХИМЕРА: „Що може Париж".
УТІХА: „Мальовані хлопці", ревія: „Позір на закрутах".

Закордонне радіо.

Четвер, 29. червня 1933.

Братислава (279.3) 10.35 Спів, 11.00, 16.00 Концерт, 18.00 Легка музика; **Мілано** (331,4) 20.30 „Фавст" оп. Гуноа; **Гельсінгфорс** (368,1) 19.00 Спів; **Рим** (441.2) 20.45 Симф. концерт; **Прага** (488,6) 10.35 Шубертові пісні, 20.10 Вальси кохання; **Відень** (518,1) 11.30 Симф. концерт; **Рига** (525) 18.30 Пісні й арії; **Мінхен** (532,9) 20.10 „Ді клейнен Ферваидтен" ком. Л. Томи; **Будапешт** (550,5) 18.40 Арії; **Харків** (937,5) 9.30, 15.00, 16.20, 18.00, 19.00 Концерт, 13.30 Радіокомпозиція, 16.00 Музика, рецитації.

Пятниця, 30. червня 1933.

Братислава (279,3) 19.25 Музика; **Бреслав** (325) 20.00 „Люізе Мілєр" оп. Вердія; **Мілано** (331,4) 17.00 Музика, 20.30 „Ля Чікали е ля Форміка" оп.; **Берлін** (419) 20.10 „Зачарований флет" оп. Моцарта; **Білгород** (429,7) 12.35 Цит. музика, 19.20, 20.00 Пісні; **Прага** (488,6) 20.30 „При криниці" ком. оп. Бльодека; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. оркестра, 19.00 Спів; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00 Концерт, 13.50 Український концерт, 19.00 Солісти (з „Березілю"); **Москва** (1000) 17.25 „Циганський барон" оп. Штравса (Досв. 720 м.); **Париж** (1724,1) 20.45 „Веселі кумоньки з Віндсору" Шекспіра.

Львівське радіо.

[illegible] 1933.

11.05 Трансм. з грища „Чорних"; 12.03 Промова президента; 14.15, 22.15 Грамофон; 14.45 Рільн. відчит, 15.05 Ворзари воєнної маринарки; 15.30 Нар. музика; 16.30 Спів; 17.00 Промова ген. Орліч-Дрешера; 17.15 Нар. музика; 18.40 Всячина; 19.00 Авд. із Жеромського „Вітер від моря"; 19.40 Почт.-техн. скринька; 20.00 Оркестра; 22.25, 22.27 Спорт; 22.45 Музика маринарки.

Пятниця, 30. червня 1933.

7.05 Руханка; 7.15 Ранішній денник, Спорт; 7.20 Музика; 7.32 Хвилина дом. господарства, 12.10, 12.35, 14.55, 19.00 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт, 17.15 Солісти (музика, спів); 18.15 Про Білу та Чорну Русь; 18.40 Фортепян; 20.00 Симф. концерт; 22.00 Літ. авд. „Балада про дочку короля Рене"; 22.25 Спортові вістки; 22.40 Танкова музика.

БІРЖА.

ДОЛЯР ПАДЕ.

У середу в ранішних годинах філія Банку Польського у Львові устійнила курс доляра на 7.05, одначе не купувала долярових банкнотів. У позабанкових оборотах платили за доляри по 7.06 зол. В полудневих годинах Банк Польський обнизив курс доляра до 7 зол. У приватних оборотах платили за доляра по 7.02—7.05. Тенденція знижкова.

На варшавській біржі курс доляра 7.045. І на інших европейських біржах зазначилася сильна знижка курсу доляра. Зате курс голяндського гульдена піднісся до 8.52.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк	золотих	
	від	до
Пшениця двірська	32·25	32·75
Пшениця збірна	30·—	30·50
Жито одноціле	18·—	18·25
Жито збірне	17·25	17·75
Ячмінь двір. одноцілий	15·25	15·75
Ячмінь на мливо	13·75	14·25
Овес галицький	9·75	10·25
Овес замоклий	12·50	13·—
Кукурудза краєва	16·—	16·50
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	14·—	15·—
Горох ців-Вікторія	20.—	22·—
Горох полевий	15 —	17·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	7·75	8·25
Вика сіра	7·25	7·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	14·75	15·25
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·—	8·25
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	9·25	9·50
Висівки пшеничні	8·75	9·—
Пшоно	28·50	29·50
Просо краєве	15·—	15·50
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	33·75	34·25
Пшениця збірна	31·50	32·—
Жито одноціле	19·75	20 —
Жито збірне	19·—	19·50
Ячмінь на мливо	15·—	15·50
Овес збірний	12·75	13·25
Мука пшен. люксусова	64·—	64·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип уряд.	35·—	35·50
Висівки житні	9·—	9·50
Висівки пшеничні	9·25	9·50
Крупи ячмінні грубші	27·—	29·—
Пшоно ч. 1	35·—	37·—
Пенцак ч. 10	27·—	30·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. VI.: масло —.—, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 2.80 за копу. Тенденція на масло вичікуюча, на молоко знижкова, на яйця і сметану удержана.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Позір Маківка! Ідучи на Маківку не заоблюйтеся в харчі, бо на місці на Маківці буде свіжий і добірний буфет б. У. С. С-а Юрка Гарасимова зі Стрия, звісного своїми ковбасами і смачними ковбасними виробами. Частину доходу призначено на маковецькі воєнні могили.

Товариський Зїзд абітурієнтів укр. державної гімназії в Станиславові з 1913 року відбудеться з ріжних причин щойно по феріях, в перших днях вересня 1933. — Рибчин, Лабій, Кисілевський. 2246

Управа Дитячої Оселі ім. Митр. А. Шептицького на Остодорі к. Підлютого приймає ще до 8. липня ц. р. останні зголошення до II. оселі для дітей від 7—14 р. життя. Оплата за повний місячний побут в оселі 49 зол. Сто учасників в І. оселі, а поверх 70 зголошень на II. оселю, це найкраща реклама для оселі. Останні зголошення разом з повною оплатою слати на адресу: Зенон Котович, Львів, вул. Личаківська 18, Ц. п. 6 м. Там дають устні інформації між 10—11 рано і 15—16 по обіді. Просимо вирівнювати оплату. — **Управа.** 2244 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ІНЖИНІРИ КАХНИКЕВИЧ І БІЛИНСЬКИЙ — концесіоноване технічне бюро для інсталяцій електричних і водопровідних уладжень, моторів, помп, турбін. Проектування електрівень та інших промислових заведень. — Львів, ул. Генінга ч. 36. тел. 48-06. 2504 3—3

ВПИСИ на рік 1933/34 до новочасної річної школи крою і шиття та домашнього господарства приймає Марія Пісарська, Львів, Сташіца 8. II. п. 2506 34 —

ОКАЗІЯ: КАМЕНИЦЯ околиця Варшавської каварні, дохід 32.000 зол. Ціна 28.000 долярів, з якої потручається Банк Гіпотечний 14.000 долярів 5 проц., і приватний 6.000 долярів. Продає опціонар „Celeriter", Сикстуська 32. 2532 2—3

ЛІТО перебути в найгарнішій гірській околиці за 3 зол. денно оплатиться більше, як дуситися в місті і платити більше за гірше. Школа Нагрин п. Велдіж. 1-1

У ЛЬВОВІ, на час ферій, пошукую бюрового заняття або лекційного з обсягу нижчих клас гімн., навчання і конверзації мов італійської (спеціяльність), англ. фр. та нім. За дуже скромною винагородою (харчевою і мешканевою). „Праця" Адм. „Діло". 1—1

ОСОБА інтелігентна прийме якенебудь заняття. Може вести домашнє господарство або заопікуватись дітьми. Знає ручні роботи. Віся Гринчишин в Стільську, п. Миколаїв н. Дн. 2247 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

[illegible]